

Apatinski eko dinar pod lupom

Predstavnici udruženja nezadovoljni deljenjem novca...

SOFIJA PUALIĆ ŠPERO

Izvori finansiranja budžetskog fonda za zaštitu i unapređenje životne sredine su od posebne naknade za zagađivanje, koja se naplaćuje na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine. To su prihodi od naknada za supstance koje oštećuju ozonski omotač, za emisiju SO₂, NO₂, praškastih materija i odložen otpad, kao i posebne lokalne naknade za zaštitu i unapređenje životne sredine. Ovo su namenske naknade, koje Republika Srbija i lokalne samouprave naplaćuju od privrede i građana. Pored ovih prihoda postoje sredstva koja se ostvaruju od viših nivoa vlasti Republike i Autonomne pokrajine Vojvodine za projekte i programe koji su povezani za zaštitu životne sredine.

Svake godine se u opštini Apatin prikupi više sredstava nego što se utroši. Po iznosu tekućih prihoda, budžetski fond opštine Apatin jedan je od najvećih u Srbiji, na devetom mestu u 2014. i na 15. mestu u 2015. godini. U 2016. godini trebalo je da se prenese nešto više od 109 miliona dinara.

U Programima korišćenja sredstava budžetskog fonda do kojih smo istraživanjem došli, pored tekućih prihoda od naknada, preneta sredstva iz prethodnih godina nisu ni planirana kao izvor prihoda. U 2014. godini u Programu su planirane aktivnosti u iznosu od 31,5 miliona, umesto 94,5 miliona dinara, koliko je trebalo (63,9 miliona od tekućih prihoda od naknada u 2014. godini i 30,6 miliona dinara prenesenih sredstava iz 2013. godine). U 2015. godini planirane su aktivnosti u iznosu od 62 miliona, iako je trebalo 137,7 miliona dinara (56,4 miliona od tekućih prihoda od naknada u 2015. godini i 81,3 miliona dinara preneseñih sredstava iz 2013. godine).

Nikola Marčeta, šef opštinske inspekcije za zaštitu životne sredine, potvrđuje da se nisu trošile količine novca koje su bile planirane i tvrdi da su utrošena sredstva za programe i projekte koji su bili predviđeni programom zaštite i unapređenja životne sredine. Marčeta dalje precizira:

Ovaj tekst je proizведен u okviru granta koji finansira Evropska unija, dodeljenog u okviru medijskog programa 2014. Sadržaj teksta je isključiva odgovornost časopisa EKOlist i ni u kom slučaju ne odražava stavove Evropske unije.
Projekat „Kuda putuje lokalni ekološki dinar?” realizuje se u okviru programa podrške: „U vašem Fokusu” koji izvode Nezavisno udruženje novinara Srbije, Poslovno udruženje Lokal pres i Toplički centar za demokratiju i ljudska prava, u okviru medijskog programa 2014.

- Ta sredstva su usmerena u određene projekte koji su bili povezani sa zaštitom životne sredine, kao što su blagovremeni larvicidni tretmani, suzbijanje korovske biljke ambrozije, suzbijanje štetnih insekata, krpelja, čišćenje deponija i slične aktivnosti.

On navodi kupovinu kontejnera za domaćinstva, ali ne i onih za selekciju otpada, takođe, kaže da su davali sredstva „Starom Dunavu”, Međunarodnom prirodnočkom društvu i ribolovcima „Vidre”.

Naplaćeno, a neutrošeno

U 2016. godini - planirano je 62 miliona dinara, samo od tekućih naknada, a potpuno je izostavljeno 109 miliona dinara koja su trebala da se prenesu iz 2015. godine. Iz ovoga možemo zaključiti da opština Apatin u Programima korišćenja sredstava budžetskog fonda uopšte ne planira preneta sredstva iz prethodnih godina. To ukazuje da se od građana i privrede namenski naplaćena, a neutrošena sredstva za programe zaštite životne sredine, ni ne prenose u narednu godinu, već se nemenski troše u istoj godini kada su naplaćena. Takođe, planira se manje nego što se u realnosti naplati, a potroši se znatno manje nego što se planira. Upravo ovo su razlozi zašto je iznos nemenski naplaćenih, ali nemenski potrošenih sredstava u budžetskom fondu opštine Apatin - jedan od najvećih u Srbiji.

Programi korišćenja sredstava za 2014., 2015. i 2016. godinu opštine Apatin dobili su saglasnost od nadležnog Ministarstva, uz napomenu da sledeće planirane aktivnosti nisu iz delokruga zaštite životne sredine, te ih treba izostaviti iz programa fonda: u 2014. godini - uništavanje štetočina (divlji psi i šakali) i usluge zoohigijene (uklanjanje pasa i mačaka sa javnih površina), u 2015. godini - usluge zoohigijene

INFOCUS

Milka Slijepčević, Ekološki pokret „Plavi Dunav”

Milorad Bujić, predsednik Društva za podvodne aktivnosti Apatina

(zbrinjavanje napuštenih životinja) i u 2016. godini - podsticajna sredstva lovačkim udruženjima za rešavanje problema štetočina (divlji psi i šakali), kao i sprovođenje deratizacije. Ove aktivnosti su izostavljene iz Programa korišćenja sredstava budžetskog fonda koji je usvojila lokalna skupština.

Pored aktivnosti za koje je Ministarstvo utvrdilo da ne pripadaju zaštiti životne sredine, u Programu korišćenja na koji je pribavljena saglasnost, da se uočiti još planiranih aktivnosti čija je pripadnost zaštita životne sredine sporna - larvicidni tretman komaraca, tablete za domaćinstva (2,5 miliona u 2014., zatim šest miliona u 2015., i 12,5 miliona dinara u 2016. godini), zatim nabavka sredstava za dezinfekciju i dezinfekciju (700.000 dinara u 2014. godini i dva miliona u 2015. godini), kao i suzbijanje krpelja (400.000 dinara u 2016. godini).

Izveštaji o realizaciji Programa korišćenja sredstava budžetskog fonda daju detaljne podatke iz kojih se može

zaključiti prava priroda aktivnosti i projekata koji su finansirani sredstvima fonda u 2014. i 2015. godini. Navedene su sve sprovedene aktivnosti, sa utrošenim iznosima.

- U izveštaju o utrošenim sredstvima budžetskog fonda uočava se da je u 2014. godini, i pored napomene Ministarstva i izostavljanja iz Programa, ipak finansirana aktivnost „zbrinjavanja pasa latalica” (399.475 dinara) što je nenamensko trošenje. Finansirane su i sve aktivnosti čija je pripadnost oblasti zaštite životne sredine sporna - suzbijanje komaraca (3.547.838 dinara), deratizacija (3.471.600 dinara) u znatno većim iznosima nego što je planirano Programom, tako da je više od polovine ukupnog iznosa fonda utrošeno na programe koji ne pripadaju području zaštite životne sredine, ili čija je pripadnost ovom području sporna. Sa druge strane, veći deo planiranih aktivnosti, koje doprinose životnoj sredini, nije sproveden (npr., nabava kanti za domaćinstva - pet mi-

liona, nabavka reciklažnih kontejnera - tri miliona, uklanjanje radioaktivnih gromobrana - tri miliona dinara), ili je sproveden u značajno manjim iznosima (npr., uklanjanje divljih deponija - 1,8 miliona, od planiranih 14 miliona dinara) - kaže Dejan Maksimović, ekspert Udruženja „Stanište”, i dodaje da u izveštaju o utrošenim sredstvima za 2015. godinu uočavamo iste nepravilnosti, u još većim iznosima - suzbijanje komaraca 13,7 miliona dinara, zatim deratizacija, dezinfekcija i suzbijanje krpelja ukupno 4,3 miliona dinara, kao i „zbrinjavanje pasa latalica” 549.380 dinara.

- Finansirane su zakonom propisane obaveze monitoringa kvaliteta vazduha samo u 2014. godini. U 2015. godini rađen je monitoring vode na javnim kupalištima (nije navedeno u Programu korišćenja sredstava za tu godinu). Ovo je nenamensko trošenje, jer je navedena aktivnost u nadležnosti Ministarstva zdravlja i ne pripada oblasti zaštite životne sredine - kategorisan je Maksimović.

Zanemarene „zelene“ organizacije

Milka Slijepčević, iz Ekološkog pokreta „Plavi Dunav”, koji je zbog nedostatka finansijskih sredstava skoro prestao da postoji, iznosi svoj stav:

- Kako u opštini postoji eko dinar bilo je logično da je ona prepoznala važnost zaštite životne sredine. Međutim, Ekološki pokret „Plavi Dunav”, najstariji na području opštine Apatin nikada nije dobio nijedan jedini dinar iako smo radili mnoge projekte prekogranične saradnje sva sredstva smo dobijali iz evropskih fondova. Opština bi trebala da podržava rad ekoloških

**Radivoj Sekulić,
predsednik Opštine Apatin**

udruženja i finansijski da ih osnaži kako bi ona mogla da se afirmišu i šire. Nemamo ništa protiv da se finansiraju udruženja penzionera, žena, lovaca, ali oni se redovno finansiraju preko opštinskog fonda za NVO a da ne rade projekte već se bave zabavnim manifestacijama i slavljima. Naš apel je da prepoznaju ekološka udruženja kao važan faktor u zaštiti životne sredine i samim tim kvalitetnijeg života - rekla je Slijepčević.

Slične primedbe ima Branko Korać, iz Klastera turizma i ekologije Apatin.

- Bilo je sigurno udruženja koja su se finansirala. Do sada je taj rad bio zasnovan na principu „ko je bliži vatri, taj se greje“. Mislim da će se to uskoro promeniti i već je trend takav. Osnovno što mi kao građani treba da naučimo je ako već od nekog dobijemo sredstva, da moramo za ta sredstva i da odgovaramo - kaže Korać.

Međunarodni prirodnjački centar, koji obuhvata prkogranično članstvo sa Hrvatima i Mađarima, a nastao na inicijativu ornitologa Radivoja Obrađovića, naišao je na podršku u ove dve zemlje ali i kod nekih evropskih institucija koje se bave zaštitom prirode.

- Mislim da bi sredstva trebala da se izdvajaju na osnovu rezultata, sa konkretnim rezultatima i biografijom iza sebe, i naravno da treba da po-

Vrsta prihoda i rashoda u dinarima	Apatin
<i>Neutrošeno i preneto u 2013. godinu</i>	744.850
<i>Tekući prihodi od naknada u 2013. godini</i>	64.922.016
<i>Ukupni prihodi u 2013. godini (preneti + tekući)</i>	65.666.866
<i>Rashodi budžetskog fonda u 2013. godini</i>	35.082.881
<i>Neutrošeno i preneto u 2014. godinu</i>	30.583.985
<i>Tekući prihodi od naknada u 2014. godini</i>	63.925.445
<i>Ukupni prihodi u 2014. godini (preneti + tekući)</i>	94.509.430
<i>Rashodi budžetskog fonda u 2014. godini</i>	13.198.998
<i>Neutrošeno i preneto u 2015. godinu</i>	81.310.432
<i>Tekući prihodi od naknada u 2015. godini</i>	56.368.110
<i>Ukupni prihodi u 2015. godini (preneti + tekući)</i>	137.678.542
<i>Rashodi budžetskog fonda u 2015. godini</i>	28.495.653
<i>Neutrošeno i preneto u 2016. godinu</i>	109.182.889

stoji komisija koja bi ocenila kvalitet projekata i naravno u smislu razvoja opštine iako smo donekle imali korektnu saradnju sa lokalnom samoupravom, bivšom i sa dašnjom. Radili smo nekoliko projekata u zadnje tri-četiri godine. Finansirani smo od pokrajinskog sekretarijata za urbanizam graditeljstvo i zaštitu životne sredine. Jedan od projekata je bio edukativnog karaktera i realizovan je na Starom Dunavu. Opština se uključila sa određenim sredstvima, iako ne velikim, i finansirali su taj projekat. Izveštaj

smo poslali Pokrajinskom sekretarijatu. Vlast mora da odredi šta su tu prioriteti na sasvim realnim osnovama - navodi Obradović.

Raspodelom sredstava udruženjima u našim razgovorima su jedino zadovoljni iz Društva za podvodne aktivnosti „Apatin“. Milorad Bujić, predsednik Društva za podvodne aktivnosti Apatin, kaže da iako nisu direktno kao ronioci vezani za isključivo zaštitu životne sredine oni imaju česte akcije čišćenja reke Dunav, ili samostalno ili u saradnji sa drugim udruženjima.

- Nismo tražili novce od opštine za ove akcije ali mi smo udruženje koje se svojim aktivnostima samostalno finansira u dobrovoljnim akcijama, na osnovu sredstava koje prihodju u raznim aktivnostima širom Srbije gde su potrebni ronioci. Lokalna samouprava nam pruža maksimalnu infrastrukturu kao što je kupovanje opreme i ne možemo se požaliti na tu saradnju - kaže Bujić.

Apatinska udruženja građana uglavnom smatraju da je ekologija vezana za turizam.

Branko Korać, iz Klastera turizma i ekologije navodi.

- Jedan od zadataka lokalne samouprave po meni bi trebao da bude obezbeđivanje što kvalitetnijeg rada Klastera i svih nas u Klasteru, u smislu da se napravi projektni tim što širi i kompetentniji. Tek pre izvesnog

INFO EKO DINAR UKINUT ZBOG NETRANSPARENTNOSTI

Apatinska opština je deset godina imala taksu na zaštitu životne sredine prema građanstvu pod imenom eko - dinar koja je tada sa oduševljenjem prihvaćena. Mnogi mediji su tada to afirmisali. Taksa se za građane plaćala po kvadratnom metru stambenog prostora. Taksa je opštinskom odlukom za građane ukinuta pre šest godina, ostala je taksa za privredna lica i zagađivače a za građane je ukinuta jer je bio sve manji priliv sredstava, kaže Nikola Marčeta, šef opštinske inspekcije.

GRADANI DANAS

Brane: Kao pobornik zaštite životne sredine prestao sam ipak da plaćam eko dinar jer se nije usmeravao na ono zbog čega je izglasani.

Marija: Dobila sam opomenu da retroaktivno platim eko dinar jer nisam sve isplatila do 2010. godine kada je odluka ukinuta jer dalje ne znam gde sredstva odlaze.

Vuka: Da su sredstva koja smo kao domaćinstvo po kvadratima uplaćivali za eko dinar bila transparentna nikada ne bih odustala od te ideje.

Marko: Svi smo se u gradu oduševili zbog eko dinara. Kada smo videli da niko tu kasu ne kontroliše digli smo ruke.

Dragan: Eko dinar nije bio posebno situiran po stavkama a u momentu kad su ga građani sa oduševljenjem prihvatali velika sredstva su se slivala u kasu.

Dragana: Ta izdvajanja po kvadratnom metru stambenog prostora nisu bila velika. Nije to bio udar na kućni budžet koliko što nismo znali gde novac odlazi.

vremena odabрано је шест младих људи који ће да се обуčавају за прављење пројекта пошто су једини сигurnи извори прихода trenutno konkursi od pokrajinskog sekretarijata i republičkog ministarstva za turizam као и европских фондова који су raspoloženi да нам помогну на овом терену, и за све те конкурсе морамо да направимо квалитетне пројekte. Немамо довољно људи који то znaju да urade, и то је онт што би локална самоправа могла да нам максимално помогне. Jedan od предлога је да нам се продаје простор у којем би не само Klaster već i mnoge nevladine организације могле да имају своје просторије - kaže Korać.

Isto сматра и Radivoj Obradović, из Међunarodno prirodnjačkog centra.

- Naš prirodnjački centar već drugu godinu radi edukativne pane. Znači mi radimo инфраструктуру на коју би се наслонио развој туризма. Prezentujemo vrste flore и faune које су bitne за Specijalni rezervat Gornje podunavlje. Sve то је на четири језика, фотографије у боји, и све остalo како је то у Европској унији. Kad неки турист или ljubitelj природе дође у нашу средину има основну информацију - kaže Obradović.

Najzad, председник општине Apatin Radivoj Sekulić zaključује да ће се слика еколошког динара убудуће више контролисати.

- Program ће morati достављати све nevladine организације. Neće više biti ad-hoc по лијности deljenja novca. Pre svega, da bi dobili sredstva morаće se направити kvalitetan plan. Taj plan mora да prođe reviziju u organima локалне самоправе, и када се izdvoje sredstva за te пројekte потребно је vršiti monitoring, kako се ta sredstva troše и да ли општина има користи од потрошње tih sredstava. Svакако, bi ti пројекти morali да буду zasnovani na Strategiji razvoja opštine Apatin. Svi rezultati naravno moraju да буду mjerljivi. U planu i programu rada mora да се zacrtati sadašnje stanje и да се пројektuje kako ће то izgledati u nekom narednom periodu и да се objasni на који начин ће se doći до tih rezultata. Svaka stavka ће се na почетку године predvideti budžetom, I kontrolisati, periodično - završava Sekulić. ■

Kako bez auta? Lako!

U Novom Sadu organizovana akcija „Vazi manje, pešači više, Čuvaj životnu sredinu!”

Medunarodni dan bez automobila - 22. septembar, obeležen je i u Novom Sadu. Na zgradu Sokolskog doma postavljeno je platno, rezultat kreativnog performansa Novosađana koji su ga nedavno kreirali u zajedničkoj akciji „Zeleni pešački prelazi“. Na platnu je stablo na kojem su građani prelaskom preko raskrsnice ostavljali zelene tragove i na taj начин kreirali krošnju.

Cilj akcije je skretanje pažnje na alternativne načine prevoza чime се značajno utiče na smanjenje emisije štetnih gasova, čuva zdravlje и животне средине. Akcija je организована под sloganom „Vazi manje, pešači više. Čuvaj životnu sredinu!“.

Ovogodišnju кампању „Evropa za zelenu Srbiju“ којом се obeležава Zelena недеља и Европска недеља mobilnosti, организују информациони кутак Европске уније Novi Sad и Делегација Европске уније у Србији у сарадњи са Градском управом за заштиту животне средине Града Novog Sada.

Danas 70 posto građana EU veruje da заштита животне средине има веžnu ulogu za njihovu будућност, а ова акција zасигурно је uticala на свест Novosađana i građana Srbije kada je

reč o očuvanju i заштити животне средине. U Srbiji je od 2000. уложено skoro 700 miliona evra u upravljanje животном sredinom iz fondova Evropske unije.

- Svaki pojedinac може doprineti смањењу загађења тако што ће automobil ostaviti код kuće и umesto тога прошетати или voziti bicikl, naročito kada су у пitanju kratke relacije при којима је emisija štetnih gasova i najopasnija - rekla je prilikom postavljanja плана v.d. načelnica Gradske uprave за заштиту животне средине Tatjana Kašić.

Ona je dodala da treba поменuti i saobraćajnu буку која постаје све већи проблем, naročito u blizini школа и места на којима radimo, а takođe, ništa manje važno i na mestima где se odmaramo.

- Šetnja je najzeleniji i најјефтинiji начин путовања. Odličan је облик vežbanja, а nije previše naporna. Pokreće nas, donosi benefite zdravlju и игра веžnu улогу u kvalitetu naših живота jer štiti и unapređuje животну средину - zaključila je Kašić. ■

